

HANS EIKMAN (53)

'Ik ben mijn hele leven al chauffeur bij een transportbedrijf. Ook mijn zoon zit in de transportbranche, als manager. Daarvoor zat hij vier jaar in Afghanistan, bij Bevoorrading en Transport. Het was een spannende tijd. Ja, dan leer je wat echt belangrijk voor je is in het leven. Ik ben daar sowieso veel mee bezig. Ik heb al een tijdje last van mijn rug. Als je me diep in mijn hart kijkt, rij ik nog minstens tien jaar op mijn vrachtwagen. Maar denk ik aan mijn gezondheid, dan zou ik best wat minder willen werken. Of eerder stoppen. Maar ja, in deze tijden gaat het vooral over langer doorwerken. Over mijn werk, mijn toekomst en mijn pensioen heb ik binnenkort een gesprek met een van de mensen van FNV Bondgenoten. En ik heb me opgegeven voor een informatiebijeenkomst. Want ik wil ook wel eens weten hoe FNV Bondgenoten en de pensioenfondsen er straks voor zorgen dat we bij een volgende crisis niet opnieuw in de pensioenproblemen komen.'

PENSIOEN 2.0

Dit is een speciale uitgave van FNV Bondgenoten. Met name bestemd voor iedereen die op dit moment spaart voor zijn pensioen: mensen met een baan of een uitkering.

UPDATE JE PENSIOEN!

15-02	Zwolle	Theater De Spiegel
16-02	Stein/Urmond	Van der Valk Hotel
17-02	Amsterdam	Hotel Casa400
22-02	Veldhoven	NH Koningshof
28-02	Groningen	Martini Plaza
01-03	Nijmegen	Triavium
02-03	Leeuwarden	WTC
03-03	Goes	Theater de Mythe
07-03	Rotterdam	Ahoy
08-03	Utrecht	Jaarbeurs

FNV BONDGENOTEN

Kom naar de speciale informatiebijeenkomst!

Op pensioengebied zijn er belangrijke veranderingen op komst. FNV Bondgenoten organiseert daarom speciale informatiebijeenkomsten voor mensen die nog niet met pensioen zijn. Zodat jij je nu al goed kunt voorbereiden en weet waar je straks aan toe bent. Meld je gratis aan* voor een bijeenkomst bij jou in de buurt op updatejepensioen.nl. Aanvang 19.30 uur. Wees er snel bij, want vol is vol.

* De bijeenkomsten zijn bedoeld voor mensen die op dit moment een pensioen opbouwen (via een baan of uitkering). Het aantal plaatsen per bijeenkomst is beperkt. Kun je niet meer terecht bij een bijeenkomst? Meld je dan aan voor de reservelijst. Je hoort dan snel van ons op welke wijze jij je alsnog kunt laten informeren over de toekomst van jouw pensioen.

UPDATE JE PENSIOEN!

Kijk op de achterpagina voor speciale informatiebijeenkomsten!

Je pensioen verandert. Verander mee!	'Het is tijd voor Pensioen 2.0'	Beleggen is nodig voor een goed pensioen	Jong en oud hebben elkaar keihard nodig	Kom naar de informatiebijeenkomst
2	3	4	5	8

Lid worden?

FNV Bondgenoten. Samen sterk.

FNV Bondgenoten is de grootste vakbond van Nederland en heeft ruim 470.000 leden. In jouw belang oefenen we invloed uit op werkgevers, overheid en politiek. Zo proberen wij ervoor te zorgen dat er voldoende banen zijn en dat je bijvoorbeeld veilig kunt werken, opleidingen kunt volgen en er een goede cao is.

ben invloed op sociale plannen bij reorganisaties en fusies en we geven advies aan ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigingen.

Bovendien hebben leden van FNV Bondgenoten onder andere recht op gratis juridisch advies op het gebied van werk en inkomen, letselschade (ook bij een niet-werkgerelateerd verkeersongeval) en beroepsziekten. Voor leden die juridisch advies vroeger haalde FNV Bondgenoten in 2010 ongeveer 70 miljoen euro binnen. Meld je aan op fnvbondgenoten.nl/lidmaatschap.

Iedereen die werkt in de detailhandel, dienstverlening, industrie, metaal, agrarische sector en het vervoer kan lid worden. Maar ook als je met pensioen bent of een uitkering ontvangt. Jaarlijks sluiten we 750 cao's af, we heb-

Wist je dat ...

... Nederlanders gemiddeld één dag per week werken voor hun pensioen?

Colofon

De krant 'Pensioen 2.0' is een speciale uitgave van FNV Bondgenoten. Met name bestemd voor iedereen die op dit moment pensioen opbouwt: mensen met een baan of een uitkering.

FNV Bondgenoten
Varrolaan 100
Postbus 9208
3506 GE Utrecht
www.fnvbondgenoten.nl
Klantenservice, tel. 0900-9690 (lokaal tarief)

Opdrachtgever en eindredactie: FNV Bondgenoten, afdeling Marketing en Communicatie
Redactie en productie: Backscratch (Amsterdam) en Communication Concert (Weesp)
Drukwerk: Springer & Lippes, Velsen-Noord. Oplage: 550.000

Waarom deze krant?

Waarom levert samen sparen meer op?

Je pensioen verandert. Verander mee!

In de pers wordt dagelijks geschreven en gesproken over pensioen. 'Crisis en lage rente brengen pensioenfondsen in zwaar weer.' 'We leven langer dan vroeger.' 'Premies moeten omhoog, pensioenen omlaag.' En: 'Langer werken is onvermijdelijk.' Wat is er aan de hand in pensioenland? Wat is waar en wat niet? Welke veranderingen zijn er op komst? En wat betekent dat voor jouw pensioen?

In deze krant 'Pensioen 2.0' geeft FNV Bondgenoten antwoorden op die vragen. Zodat je je kunt voorbereiden op de pensioenveranderingen die op komst zijn. We laten zien wat de belangrijkste punten zijn in het pensioenakkoord dat de vakbonden met de werkgevers afsloten en op basis waarvan we straks per bedrijfstak of bedrijf een nieuwe pensioenregeling willen afsluiten met de werkgevers. Je leest hoe je huidige pensioen is opgebouwd. Waarom samen sparen voor een pensioen in een collectief fonds nog steeds de meeste voordelen biedt en beleggen nodig is voor een goed pensioen. Hoe je zelf aan meer informatie komt over jouw pensioen en waar je vooral op moet letten. En uiteraard presenteren we de standpunten van FNV Bondgenoten en leggen we uit hoe we daarmee jouw belangen vertegenwoordigen.

Deze krant en de bijeenkomsten die FNV Bondgenoten binnenkort organiseert (zie achterpagina) richten zich op de veranderingen die na 1 januari 2012 worden doorgevoerd. Ze zijn daarom uitsluitend bedoeld voor iedereen die nu pensioen opbouwt. Voor gepensioneerden hebben deze veranderingen geen gevolgen. Daarom is de informatie vooral gericht op mensen met een baan of een uitkering.

'Het is tijd voor pensioen 2.0'

Hoofdbestuurder Willem Noordman blikt vooruit

FNV Bondgenoten maakt zich sterk voor een goed, betaalbaar en solidair pensioen. Al tientallen jaren lang en zeker ook vandaag. Een gesprek over de toekomst van ons pensioen met Willem Noordman, hoofdbestuurder van FNV Bondgenoten.

Moeten we ons zorgen maken?

'De pensioenfondsen hebben een zware tijd achter de rug door de economische crisis. En ze zitten nu nog steeds in onrustig vaarwater. Er is dus best wat om zorgen over te hebben. Maar vergeet niet: we hebben het beste pensioenstelsel ter wereld. En we willen dat ons pensioen goed blijft, ook in moeilijke tijden. Want we hebben veel om zuinig op te zijn. Geen land ter wereld heeft zo'n grote spaarpot voor pensioen als wij. Dat komt doordat we er altijd voorzichtig mee zijn omgegaan. We hebben ons pensioen steeds aangepast aan nieuwe omstandigheden. Daar is het ook nu weer tijd voor.'

Waarom moet er wat veranderen?

'Ten eerste hebben we nog last van de naweeën van de kredietcrisis. Daar komen we wel bovenop, maar de crisis heeft

iets duidelijk gemaakt: door de globalisering worden we steeds gevoeliger voor economische schokken in de hele wereld. Daar moeten we mee leren omgaan, want pensioenfondsen kunnen niet stoppen met beleggen. Zonder beleggen is een goed pensioen niet mogelijk. Als we alleen maar zouden sparen, zou er nooit genoeg geld zijn om de pensioenen mee te laten stijgen met de prijzen. Dan zou de koopkracht van ons pensioen achteruit hollen. Dat willen we niet.'

Het komt dus allemaal door de economie?

'Nee, er is nog iets veel belangrijker dan de economische ontwikkeling. We leven steeds langer. De nieuwste voorspellingen laten een steeds snellere stijging zien van de gemiddelde leeftijd die we bereiken. Prettig natuurlijk, maar duur voor ons pensioen. Want je wil niet je laatste jaren op een houtje bijten.'

We gaan dus meer betalen voor ons pensioen?

'Dat is niet de oplossing. Werkgevers en werknemers betalen samen al veel. Mensen werken nu al ongeveer een dag in de week voor hun pensioen. Veel meer kan niet, want we willen

ook nu een goed inkomen. We moeten het dus doen met ongeveer de premie van vandaag. Dat betekent dat we ons pensioen anders moeten inrichten. Ik noem dat Pensioen 2.0.'

Pensioen 2.0?

'Daarmee bedoel ik dat het tijd is voor echt nieuwe afspraken met elkaar. We regelen ons pensioen solidair en samen. Daardoor delen we kosten en risico's met elkaar. Dat levert voor iedereen het beste pensioen op. We doen het samen, maar iedereen spaart wel zijn eigen pensioenpotje bij elkaar. Van dat potje moet je het doen. Ook als we langer leven, moet je pensioen toch uit dat ene potje worden betaald.'

Hoe ziet dat nieuwe pensioen eruit?

'Het totaal wat je in je eigen pensioenspaarpot bij elkaar spaart tot je 65e blijft wat ons betreft gelijk. Maar als je langer leeft, moet die spaarpot over meer jaren worden verdeeld. Dat betekent dus een wat lagere uitkering per maand. Maar in totaal blijft het bedrag dat je tijdens je hele pensioen ontvangt dan ongeveer gelijk. Je kunt er ook voor kiezen wat langer door te werken. Dan groeit je spaarpot ook door en de

periode dat je met pensioen bent, wordt dan korter. Zo krijg je dus wat minder lang pensioen, maar wel een hogere uitkering. Een tweede verandering is dat we economisch slechte tijden met elkaar moeten opvangen. Dat kan betekenen dat een groot deel van je pensioen zeker is, maar een kleiner deel meebeweegt met de economie. Gaat het slecht, dan krijg je wat minder. Gaat het goed, dan krijg je meer. Dit zorgt ervoor dat de pensioenpremie betaalbaar blijft en tegelijkertijd dat je straks een goed pensioen hebt.'

Kun je straks nog steeds eerder stoppen met werken?

'Ja. FNV Bondgenoten vindt dat mensen zelf moeten kunnen kiezen wanneer ze met pensioen willen. Maar hoe eerder je stopt, hoe langer je pensioen ontvangt. Dat betekent zoals gezegd een wat lager maandelijks pensioen.'

Hoe zit dat met zware beroepen?

'Juist voor wie niet meer kan, is het belangrijk dat je op tijd kunt stoppen. Zeker voor mensen met zwaar werk en een laag inkomen moet er dan een fatsoenlijk pensioen zijn. Daar vechten we voor. En we doen meer: we zet-

ten ons eikhard in voor gezond werken. Zodat je makkelijker de eindstreep haalt en steeds meer mensen met plezier wat langer kunnen doorwerken. Gewoon goed werk noemen we dat. Dat is een hard punt in de onderhandelingen met werkgevers. Want uiteindelijk staat voor ons het belang van mensen voorop.'

FNV Bondgenoten: al 65 jaar voor een goed pensioen

De meeste Nederlandse pensioenfondsen zijn door werknemers en werkgevers opgericht in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. FNV Bondgenoten (toen nog onder een andere naam) zit al sinds de oprichting in de besturen van veel pensioenfondsen. Want werknemers en werkgevers zijn er samen de baas. FNV Bondgenoten behartigt zo de pensioenbelangen van gepensioneerden en van werknemers, jong en oud. Want de jongeren van nu zijn de gepensioneerden van straks. FNV Bondgenoten doet dit niet alleen, maar samen met deelneemmersraden. Daarin nemen onder andere betrokken werknemers en gepensioneerden zitting.

Wat heeft invloed op ons pensioen?

Er is wat aan de hand met ons pensioen. Maar hoe zit het nou eigenlijk precies? Wat zijn de problemen? En hoe groot zijn ze?

Nergens ter wereld heeft men zoveel gespaard voor pensioen als wij in Nederland. Werknemers, vertegenwoordigd door de vakbonden, en werkgevers regelen al tientallen jaren samen een goed en betaalbaar pensioen. Maar een aantal ontwikkelingen vraagt om aanpassing van ons pensioen. Om het klaar te maken voor de toekomst.

1. De kredietcrisis

In 2008 barstte wereldwijd de kredietcrisis los. Door de crisis daalden overal ter wereld de beurzen. Onze pensioenfondsen zijn wereldwijde beleggers en hadden daar dus veel last van. Want de waarde van de pensioenbeleggingen ging fors omlaag. Beleggen is dus niet zonder risico. Toch is beleggen nodig voor een goed pensioen. Want op lange termijn levert het meer op dan alleen maar sparen. Zouden we niet beleggen maar sparen, dan was ons pensioen nu veel lager en een heel stuk duurder.

2. De lage rente

De verliezen op de beurzen zijn weer weggewerkt door goede rendementen van pensioenfondsen in 2009 en 2010. Er is nu zelfs meer geld in kas dan ooit tevoren. En toch is dat nu nog niet genoeg. Want door de kredietcrisis is de rente sterk gedaald. En door die lage rente moeten pensioenfondsen volgens de regels nu veel meer geld opzij zetten voor ons pensioen van later. Dat zit zo: pensioenfondsen moeten rekenen alsof ze de komende tientallen jaren niet meer verdienen met de beleggingen

dan de rente van vandaag. Als die rente laag is, moeten pensioenfondsen dus rekenen alsof ze in de toekomst maar weinig rendement maken. En dus moet er nu meer geld in kas zijn voor de pensioenen van straks.

3. Langer leven: mooi en kostbaar

De economie gaat op en neer. En wat de rente doet, weet niemand. Maar één ding weten we wel zeker: we leven steeds langer. Dat wisten we natuurlijk al lang, maar in 2010 werd duidelijk dat de stijging van de leeftijd veel

sneller gaat dan eerder gedacht. We leven dus nog een stuk langer dan eerder door deskundigen werd voorspeld.

Goed nieuws natuurlijk, maar langer leven betekent ook dat we langer van pensioen genieten dan eerder gedacht. Voor die extra maanden of zelfs jaren pensioen is nog geen geld gespaard. Daar moet dus een oplossing voor komen.

In deze krant gaan we daar verder op in.

Samen sta je sterk!

Kan ik nog eerder met pensioen?

Vaak sta je samen sterker. En dat geldt zeker voor je pensioen.

Een pensioenfonds beheert de pensioengelden van alle werknemers binnen een sector of een bedrijf. En dat heeft nogal wat voordelen: kosten en risico's worden verdeeld. De kosten zijn lager en dus krijg je meer pensioen dan wanneer je het zelf zou regelen. In het bestuur van jouw pensioenfonds worden jij en andere werknemers bovendien vertegenwoordigd door FNV Bondgenoten of door je collega's. In dat bestuur hebben werknemers en werkgevers het dus samen voor het zeggen.

Minder kosten, meer opbrengst
Zou je in je eentje jouw pensioen regelen, dan zou je veel meer kosten moeten betalen. Bovendien zijn pensioenfonds stichtingen, ze hoeven geen winst uit te keren aan aandeelhouders. Alles wat ze verdienen met beleggen komt in de pensioenpot

te recht. Je krijgt meer pensioen voor je premie. Op een leven lang werken scheelt dat al gauw tienduizenden euro's.

Risico's delen
Waarom beleggen die pensioenfonds met ons geld? Dat kan toch fout gaan? Ja, beleggen heeft risico's, dat hebben we gezien tijdens de kredietcrisis. Maar op de lange termijn levert het toch meer op dan sparen. Want op de beurs wordt risico lopen beter beloond. Gelukkig zijn die risico's met een collectieve pensioenregeling een stuk kleiner dan wanneer je het zelf regelt. Want een pensioenfonds kan de risico's over een heel grote groep en over een lange periode spreiden. Dus als de beurs in een dip duikt, vangen we de klap samen op. We voelen het allemaal, maar het doet minder pijn. Bovendien, als je het zelf regelt, moet je steeds voorzichtiger - en dus met minder rendement - beleggen naarmate je pensioen dichterbij komt. Want een tegenvaller op

de beurs slaat meteen een gat in jouw pensioen. Tijd om dat goed te maken heb je dan vaak niet meer. Een pensioenfonds belegt voor verschillende generaties tegelijk. Zo profiteert iedereen ervan dat beleggingen met een wat hoger risico uiteindelijk meer opleveren.

Veilig bij tegenslag of ziekte
Bij een pensioenfonds deel je nog meer risico's met je collega's. Om te beginnen is je pensioen veilig wanneer je werkgever failliet gaat. Maar ook als jou zelf iets overkomt, is je pensioen beschermd. Bij ziekte en arbeidsongeschiktheid blijf je in de meeste gevallen gewoon pensioen opbouwen. In veel gevallen is dat dan nog gratis ook. En als je overlijdt, is er bijna altijd een levenslange uitkering voor je officiële partner en soms ook voor je kinderen.
Meer weten over de voordelen van een collectief pensioen? Bekijk de filmpjes op www.samenstajijsterk.nl

Jaap Janissen is gepensioneerd. Hij is vanaf het begin in 2001 betrokken bij de deelnemersraad van het Pensioenfonds PME (voor de Metalelektro), tegenwoordig als voorzitter. Daarnaast is Jaap oprichter en voorzitter van het Platform voor Deelnemersraden, dat vier miljoen mensen vertegenwoordigt.

Saskia Werter werkt als coördinator technische controle bij FN Steel. Zij is sinds oktober 2009 - het jongste - lid van de PME-deelnemersraad.

Versoberen? Dan met z'n allen.

Jong en oud hebben elkaar keihard nodig

Beleggen is nodig voor een goed pensioen

Je hoort het vaak: pensioenfonds kunnen beter stoppen met beleggen en gewoon gaan sparen. Dan zouden ze nu niet in de problemen zitten. Maar is dat wel zo?

Door de kredietcrisis, die losbarstte in 2008, daalden overall ter wereld de beurzen. Dat was slecht nieuws voor de pensioenfonds. Want die fondsen beleggen over de hele wereld voor ons pensioen en ze werden dan ook

hard geraakt door de crisis. Maar in 2009 en in 2010 ging het weer een stuk beter op de beurzen. De pensioenfonds hebben nu alweer meer geld in kas dan voor de crisis.

Voor de lange termijn
Een slecht jaar of een heel goed jaar maakt niet zoveel uit. Pensioenfonds beleggen voor de echt lange termijn. Want wie nu twintig is en werkt, wil ook over zestig jaar nog pensioen ontvangen.

gen. Wat telt zijn dus de opbrengsten op lange termijn. En die zijn bij beleggen een stuk hoger dan wanneer je spaart. Beleggen is dus nodig voor een goed en betaalbaar pensioen. Want we willen graag de pensioenen zoveel mogelijk aanpassen aan de stijging van de lonen, maar daar wordt geen premie voor betaald. De verhoging van de pensioenen moet dus betaald worden uit die beleggingsopbrengsten. Als pensioenfonds nooit hadden

belegd, waren de huidige pensioenen nu zo'n veertig procent lager.

Risico delen
Beleggen heeft wel risico's. Dat heeft de kredietcrisis weer eens laten zien. In een pensioenfonds deel je die risico's samen. Met al je collega's, maar ook met vele generaties. Daardoor zijn de risico's draaglijk. Sparen of beleggen: het is de keuze tussen zeker minder of iets minder zeker.

Een voorbeeld
25 jaar geleden werd €100,- ingelegd in een pensioenfonds. Door beleggen is die €100,- nu €514,- waard. Bij sparen zou die €100,- nu maar €308,- waard zijn. Dus: als er alleen gespaard zou zijn zou het pensioen nu 40% lager zijn of had de premie 70% hoger moeten zijn.

In een gesprek met Saskia Werter (30) en Jaap Janissen (75) verwacht je al snel flinke generatieverschillen, maar over het pensioen zijn ze het opvallend vaak met elkaar eens. Saskia: 'Als Jaap zou vinden dat de rekening voor onze ouderdagsvoorziening vooral door de jongeren betaald zou moeten worden, hadden we een flink meningsverschil gehad.'

Het samen pensioen opbouwen moet in Nederland hoe dan ook overeind gehouden worden. Jaap en Saskia willen absoluut niet morrelen aan het fundament van ons pensioensysteem. Solidariteit en collectiviteit zijn dé succesfactoren. Ze verbinden een sociale doelstelling (bescherming voor iedereen) aan een grotere financiële slagkracht (betere rendementen, zeker op langere termijn). Maar, en daar zijn Jaap en Saskia even stellig in, zoals het nu gaat, kan het niet langer. De druk op het systeem wordt te groot. Het is tijd voor vernieuwing. Maar wat voor soort vernieuwing?

Hoe kijken jullie aan tegen het nieuwe pensioenakkoord?

Jaap: 'Die kogel is door de kerk; de horizon wordt 67 jaar. Het heeft geen zin om een achterhoedegevecht te voeren.'

Saskia: 'De crux wordt natuurlijk de discussie over de zware beroepen. Dan wordt steeds de stratenmaker erbij gehaald. Maar ik zie om me heen ook oudere bankwerkers zich letterlijk in bochten wringen om hun werk te doen.'

Jaap: 'Weet je wat ik al jaren roep? Maak als bedrijf nou eens werk van een ouderenbeleid in plaats van alleen maar met vrije dagen te strooien. Dan zou je na je 65e netjes in deeltijd kunnen werken of passend werk kunnen doen. Dat zou al zoveel schelen.'

Saskia: 'Op zijn 65e heeft mijn vader er vijftig dienstjaren op zitten. De dag na zijn verjaardag klokt hij weer gewoon in. Dat vind ik toch sneu.'

Hoe kan het anders?

Saskia: 'Door de crisis zijn we massaal op zoek naar zekerhe-

den, ook in onze pensioenvoorziening. Ik kan mij voorstellen dat we - olopend in leeftijd - een steeds groter deel van onze premie-inleg vastzetten, zodat je op je 55e weet op welk minimum je na pensionering kunt rekenen. Positieve beleggingsopbrengsten worden deels als extra'tje uitgekeerd, maar deels ook achter de hand gehouden om dat minimum te kunnen blijven garanderen.'

Maar het gaat steeds over heel andere maatregelen ...

Jaap: 'Dat is ingegeven door de acute nood én de strenge regels van De Nederlandsche Bank. Het gaat voor pensioenfonds om het riedeltje van herstelplannen, niet indexeren, het vooruitzicht op afstempelen. Vooral dat laatste is bij ons tegen het zere been. Door massaontslagen in de jaren tach-

ten van de vorige eeuw kwamen veel oudere metaalbewerkers niet meer aan de bak. Zij zitten nu opgescheept met een schamel, onvolledig pensioentje. Daar kun je niet verder op korten.'

Saskia: 'In de beeldvorming betekent inleveren op je pensioen afzien van die boot of dat tweede huis, maar dit gaat veel verder dan dat.'

Jaap: 'Als ons pensioensysteem moet versoberen, en ik denk dat dit haast onvermijdelijk is, het zij zo. Dan moeten we de pijn over de hele linie verdelen, mijzelf niet uitgezonderd.'

Saskia: 'Ik ben blij dat Jaap niet automatisch naar de jongere generatie wijst om de gaten te dichten. Voor zover jongeren al nadenken over hun pensioen, zijn ze vaak bang dat ze in hun eentje voor de ouderen moeten opdraaien. Ik zou dat oprecht een slechte zaak vinden.'

Jaap: 'Maar de allerarmsten moet je in bescherming nemen...'
Saskia: 'Mee eens. En als je mij vraagt of ik voor die groep extra premie wil betalen, zeg ik ja.'

In hoeverre sparen jullie nog bij voor je pensioen?

Jaap, grinnikend: 'Dan bedoel je Saskia! Ik ben gepensioneerd, de kaarten zijn bij mij geschud. Maar had die mogelijkheid vroeger bestaan, dan had ik daar waarschijnlijk niks mee gedaan. Geen geld voor. Ik ben nog echt van het lage loon.'

Saskia: 'Ook ik heb tot nu toe geen extra voorziening getroffen. Ik wilde daarmee wachten totdat ik getrouwd was. Dan spaar je meteen voor z'n tweeën. Maar dat trouwen moet nog gebeuren. Ik vraag mij ook af of je jongeren al ontzettend veel keuzemogelijkheden nog zo laag is. Wie denk op z'n dertigste al na over zijn oude dag? Terwijl dat wel goed zou zijn.'

Jaap: 'Maar pas op: die individualisering kan afbreuk doen aan de collectieve grondgedachte van ons pensioensysteem. Daar begonnen we dit gesprek ook mee: daar moeten we niet vanaf willen.'

PENSIOEN VAN...

'Mijn ouders hebben altijd hard gewerkt. Ze hebben mijn zus en mij geleerd dat we op eigen benen moeten kunnen staan. Daarom ben ik al jong gaan werken, het geeft een kick om je eigen geld te verdienen. Ik werk als productiemedewerker bij een vleesverwerkend bedrijf. Ik verdien niet al te veel en dan gaat er ook nog best veel pensioenpremie van af. Maar waarom, vraag ik me soms af. Ik ben toch nog jong? En waarom is het verplicht? Geef dat geld maar aan mij, dan kan ik sparen voor mijn opleiding of een eigen slagerij. Aan de andere kant: collega's zeggen juist dat we juist goed zitten bij ons pensioenfonds. Ik wil er meer over weten. Ik heb op fnvbondgenoten.nl al veel gelezen en ga ook naar een van de informatiebijeenkomsten over pensioenen.'

PENSIOEN VAN...

INEKE BLEEKER (39)

'Er gaat een hoop veranderen in mijn leven. Mijn man en ik gaan na veertien jaar uit elkaar. Dat is voor ons heel naar, maar zeker ook voor onze dochter van elf. Mijn parttimebaan bij de HEMA is nu mijn houvast. Gelukkig heb ik het in mijn werk erg naar mijn zin. Ik heb fijne collega's en een goeie bedrijfsleider. Ze begrijpen dat ik af en toe wat moet schuiven met diensten. Als we de scheiding eenmaal geregeld hebben wil ik meer gaan werken. Ik ben daarom aan het uitzoeken hoe ik er straks financieel voor sta, en de crisis maakt het niet makkelijker. Mijn leven is al zo onrustig, dan heb je behoefte aan zekerheid en duidelijkheid. Ik heb bijvoorbeeld geen idee hoeveel pensioen ik heb opgebouwd. Ik heb me er nooit zo in verdiept, maar dat ga ik anders aanpakken. Ik wil precies weten hoe mijn pensioen eruit ziet. Op updatejepensioen.nl heb ik al een eerste check gedaan. Nu weet ik waar ik op moet letten en waar ik allemaal terecht kan voor meer informatie.'

Beleggen is toch riskant?

3 belangrijke vragen over je pensioen

1. Hoe zit mijn pensioen in elkaar?

Je kunt je pensioen bekijken als een gebouw op drie pijlers. Samen vormen ze jouw inkomen als je later met pensioen gaat.

De eerste pijler is de AOW (Algemene Ouderdomswet). Een wettelijke basisuitkering van de overheid, die iedere Nederlander vanaf zijn/haar 65e ontvangt. De AOW wordt betaald uit premie- en belastingopbrengsten die jaarlijks worden berekend (omslagstelsel). Elk jaar wordt vastgesteld hoeveel er het komende jaar nodig is om de AOW voor mensen die ouder zijn dan 65 jaar te kunnen betalen. Het omslagstelsel is echter gevoelig voor veranderingen in de leeftijdsopbouw van de bevolking (demografische veranderingen): als de bevolking vergrijsd, verandert de verhouding tussen gepensioneerden en mensen die werken. Mensen die werken moeten meer gepensioneerd onderhouden, dus zal de premie stijgen.

De tweede pijler wordt gevormd door de pensioenregelingen van bedrijven, bedrijfstakken of beroepsgroepen. Hierbij sparen werknemers voor een individueel pensioen via een collectieve regeling. Dit pensioen is aanvullend op de AOW-uitkering en hoort bij

de arbeidsvoorwaarden die de werkgever aanbiedt. De vakbonden, dus ook FNV Bondgenoten, onderhandelen hierover met de werkgevers in het arbeidsvoorwaardenoverleg. De bonden of collega's van je zitten ook in de besturen van pensioenfondsen. Daar vertegenwoordigen ze de pensioenbelangen van werknemers. Deelname aan zo'n pensioenregeling is vaak wettelijk verplicht. Voor sommige mensen voelt zo'n verplichting niet prettig, maar de praktijk wijst uit dat je beter samen kunt sparen voor je pensioen dan individueel. Sterker nog: het feit dat de meeste Nederlanders verplicht deelnemen aan een pensioenfonds maakt dat ons land het beste pensioenstelsel ter wereld heeft.

De derde pijler zijn de extra voorzieningen die je zelf kunt regelen, zoals spaar- of levensloopregelingen, lijfrenten, levensverzekeringen, enzovoort.

Meer weten? Kijk op fnvbondgenoten.nl. Ga naar 'Mijn vraag' en klik vervolgens op 'Pensioen'.

2. Op welke momenten moet ik mijn pensioen goed checken?

Je eerste baan. Veranderen van baan. Een huis kopen. Samenwonen, trouwen of scheiden. Het is

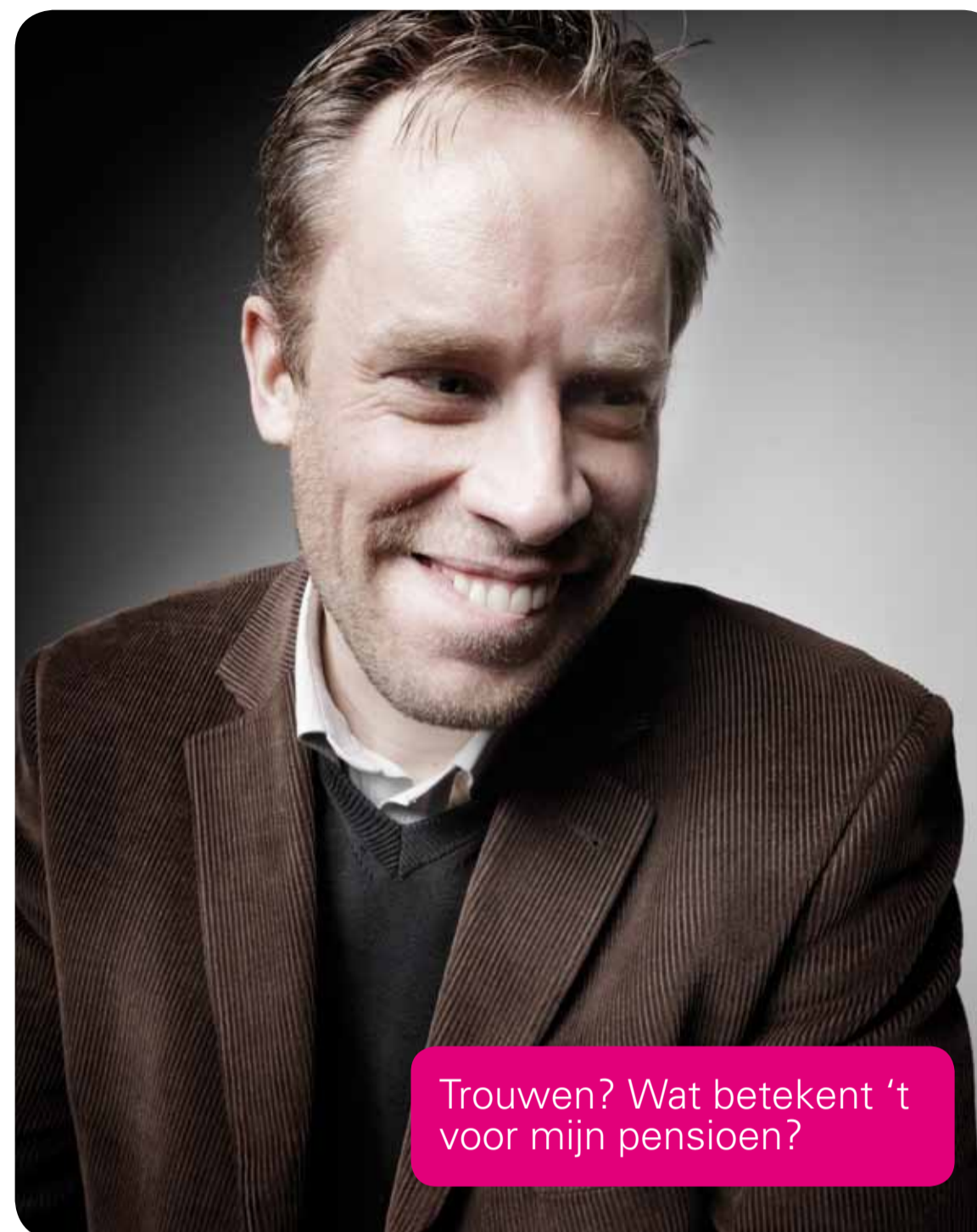
belangrijk dat je bij dit soort belangrijke momenten in jouw leven stilstaat bij je financiële toekomst en dus bij je pensioen.

Om je daarbij te helpen heeft FNV Bondgenoten op internet een handige pensioenchecklist voor je gemaakt. Kijk op updatejepensioen.nl.

3. Hoe staat mijn pensioen ervoor?

Begin januari 2011 presenteerde de Stichting Pensioenregister de website mijnpensioenoverzicht.nl. Alle organisaties die met pensioenen te maken hebben, werken hieraan mee. Dus ook jouw pensioenfonds en bijvoorbeeld de Sociale Verzekeringsbank, die informatie geeft over jouw AOW. Iedere Nederlander met een burgerservicenummer en een DigiD kan er gratis zijn of haar pensioengegevens bekijken. Je kunt er ook zien wat je nabestaanden krijgen als jou iets overkomt. Ben je van baan veranderd, maar staat je pensioen nog bij je vorige pensioenfonds? Ook dan kun je op de website terecht. Wat je zelf aan extra pensioen geregeld hebt, bijvoorbeeld met een levensloopregeling, vind je er niet terug. Ook staat er geen informatie op voor gepensioneerd.

Kijk op mijnpensioenoverzicht.nl.

Trouwen? Wat betekent 't voor mijn pensioen?

Doe de pensioencheck!

Op verschillende momenten in je leven is het belangrijk om te weten hoe jouw pensioen ervoor staat. Om je te helpen heeft FNV Bondgenoten een handige pensioenchecklist voor je gemaakt. Zodat je precies weet wanneer je waarop moet letten. Je vindt 'm op updatejepensioen.nl.

www.updatejepensioen.nl

FNV Bondgenoten zet zich in voor jou

Het landelijke pensioenakkoord

Vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen van juni 2010 slo- ten vakbonden en werkgevers een landelijk pensioenakkoord. De bonden en werkgevers wilden daarmee het nieuwe kabinet een flinke duw in de goede richting geven bij het aanpassen van pensioen en AOW. FNV Bondgenoten dacht natuurlijk mee over het akkoord.

Het duurde na de verkiezingen nog een hele tijd voordat het nieuwe kabinet er zat. Begin 2011 - vlak voor het verschijnen van deze krant - had de nieuwe pensioenminister Henk Kamp steeds niets laten horen. We weten dus nog niet wat het kabinet vindt van het pensioenakkoord.

Daarop is het nog wachten, want pas daarna kunnen bonden en werkgevers verder aan de slag. Ze gaan dan per sector of bedrijf afspraken maken over een nieuw pensioen.

De 10 belangrijkste punten uit het pensioenakkoord:

1. De kosten voor ons pensioen kunnen niet veel verder omhoog.
2. Ons pensioen moet aangepast worden aan de stijgende levensverwachting.
3. Het pensioen moet beter tegen economische schokken kunnen.
4. Pensioenfondsen moeten duidelijker zijn over wat in ons pensioen zeker is en wat niet.
5. Ons pensioen blijft solidair.
6. Die solidariteit moet eerlijk zijn,

dus niet alleen solidariteit van jong met oud.

7. Pensioen en AOW moeten op elkaar afgestemd zijn.
8. De AOW moet meegroeien met de welvaart.
9. Langer werken moet makkelijker worden: gezond en goed werk dus.
10. Het kabinet moet het pensioenakkoord overnemen.

FNV Bondgenoten op de brs

Niet iedereen kan langer doorwerken. FNV Bondgenoten wil daarom dat werknemers ook straks nog zelf kunnen kiezen wanneer ze met pensioen gaan. Een flexibel pensioen dus, per sector op maat gesneden. En FNV Bondgenoten zet zich in

om juist voor mensen met een lager inkomen te zorgen voor een goed en betaalbaar pensioen met voldoende zekerheid.

Eerder stoppen of langer werken?

Eerder stoppen kan als het aan FNV Bondgenoten ligt straks nog steeds. Wel geldt: hoe eerder je stopt, hoe lager de uitkering. Net als nu. Dat verandert dus niet. En wie langer doorwerkt, krijgt een hogere uitkering.

Gewoon goed werk

Om ervoor te zorgen dat meer mensen langer kunnen doorwerken, maakt FNV Bondgenoten zich hard voor goed en gezond werk. Werknemers moeten op

een gezonde manier hun pensioengerechtigde leeftijd kunnen bereiken. Bij de onderhandelingen met werkgevers is dat een speerpunt.

Ook voor jongeren een goed pensioen

Juist voor jongeren zijn nieuwe pensioenafspraken van groot belang. FNV Bondgenoten wil voorkomen dat jongeren straks de rekening betalen. Daarom moet een nieuw pensioen eerlijk zijn. Dat betekent dat alle generaties samen de lusten en de lasten delen. Iedereen een beetje meer als het goed gaat, iedereen een beetje minder als het slecht gaat.